

Tarik Hasanić
Amer Ćaro

KARAKTERISTIKE EMOCIONALNO KOMPETENTNOG NASTAVNIKA

Sažetak

Savremena pedagoška misao ističe značaj i ulogu nastavničkih kompetencija u realizaciji kompleksnih odgojno-obrazovnih ciljeva, a prije svega u podsticanju i razvoju mnogostrane ličnosti odgajnika/učenika. Rad tretira značaj emocionalne kompetentnosti nastavnika. Postoje mnogobrojna određenja emocionalne kompetentnosti nastavnika, a neka od njih se odnose na nastavnikovu sposobnost izražavanja i imenovanja emocija, sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija, kao i sposobnost upravljanja i regulacije emocije. Neki od benefita emocionalno kompetentnog nastavnika koji se navode u pedagoškoj literaturi su: emocionalno kompetentni nastavnici mogu da upravljaju svojim ponašanjem, čak i kada su emotivno uzbuđeni u izazovnim situacijama, oni regulišu svoje emocije na zdrave načine, koji omogućavaju pozitivne ishode u učionici, a bez ugrožavanja sopstvenog zdravlja; emocionalno kompetentni nastavnici imaju visoku samosvijest; pokazuju efikasnije strategije upravljanja razredom; oni su aktivniji i vješto koriste svoje kompetencije za promovisanje entuzijazma i uživanja u učenju, kao i u vodstvu i u upravljanju ponašanjem učenika.

Ključne riječi: kompetencije, emocionalna kompetentnost, nastava, učenik, nastavnik

Uvod

Moderno doba od pojedinca očekuje razvoj i usvajanje velikog broja različitih kompetencija koje mu omogućavaju što lakše nošenje sa svim izazovima današnjeg društva te što bolju adaptaciju na društvene i profesionalne zahtjeve. U skladu sa tim se ističe da nastavnikova uloga nije više samo prenošenje znanja, nego i razvoj mnogobrojnih kompetencija (pedagoške, psihološke, predmetne, didaktiko-metodičke, prirodoslovne, matematičke, komunikacijske, socijalne, emocionalne, organizacijske, informatičke, građanske, interkulturalne, medijske, istraživačke, kurikularne, kompetencije učitelja u radu s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama i radu s roditeljima), potrebnih za suočavanjem sa savremenim izazovima u odgoju i obrazovanju učenika.

Kritikujući postojeće stanje, Hargreaves (1998) navodi da priroda nastavničke profesije ne može biti izražena nabranjem „tehničkih sposobnosti”, budući da je njena suština ljudska interakcija i emotivno razumijevanje. Nastava zahtjeva da nastavnici posjeduju istinsko emocionalno razumijevanje i empatiju prema drugima. Stoga nastavnik razvija i stiče kompetentnost kako bi ostvario svoju ulogu, odnosno kako bi se uspješno bavio nastavničkom profesijom, koja je za razliku od mnogih profesija podložna različitim utjecajima i mijenjanju s obzirom na društvo-kulturološki kontekst u kojem se realizuju odgoj i obrazovanje.

Studije pokazuju da kompetentni nastavnici obraćaju pažnju na svoje emocije, kao i na emocije svojih učenika. Ovi nastavnici su svjesni važnosti prepoznavanja emotivnog stanja učenika, vide to kao ključnu komponentu svoje nastavničke uloge, koriste svoje razumevanje učeničkih emocija pri donošenju raznih nastavnih odluka i tome prilagođavaju vlastite pedagoške stilove i praksu (Tošić Radev, 2016, a prema Ahn, 2005; McCaughtry & Rovegno, 2003; Schwartz & Davis, 2006; Sutton, 2004). U svrhu pravilnog iskorištavanja emocija u procesu učenja potrebno je steći sposobnost uočavanja, identificiranja, izražavanja, razumijevanja i regulacije vlastitih emocija kao i sposobnost razumijevanja tuđih (Sindik 2010, a prema Saarni, 2000). Skup

navedenih sposobnosti naziva se emocionalna kompetentnost i smatra se jednom od ključnih komponenti dječjeg razvoja. Razumijevanje emocija i znanje o emocijama pokazala su se značajno povezanim s važnim kognitivnim procesima koji utječu na učenje (Franco, Beja, Candeias i Santos, 2017). Uz razumijevanje i izražavanje emocija bitna komponenta emocionalne kompetentnosti je i regulacija emocija. Djeca s dobro razvijenim vještinama samoregulacije sposobna su nositi se s nepredviđenim stresnim situacijama i brzo se oporaviti od stresnih događaja. Učinkovita regulacija emocija ima ključnu ulogu u angažiranosti djece u školi i njihovu školskom postignuću (Sindik 2010, a prema Trentacosta i Izard, 2007).

Nastavnik savremene škole u profesionalnim okvirima nije više izolirani pojedinac već kritičan istraživač odgoja i obrazovanja. To podrazumijeva da u vlastitom radu primjenjuje refleksivnost i samoanalizu postignuća u radu s učenicima. Provjera kvalitete vlastitoga rada podrazumijeva kritičko praćenje i analiziranje vlastitoga rada u svrhu poboljšanja vlastitih sposobnosti što dovodi do podizanja kvalitete poučavanja i osposobljavanja učenika za daljnji rad i život. Obavljati posao na najbolji mogući način uz maksimalnu iskoristivost vlastitih resursa, to je svrha savremenog profesionalizma nastavnika (Hercigonja, 2017). U radu su deskribirane karakteristike emocionalno kompetentnog nastavnika, kao i uloga i značaj emocionalnih kompetencija nastavnika za učenje i poučavanje.

Emocionalno kompetentan nastavnik

Kako bi se osigurao kvalitet obrazovanja koji bi odgovarao na nove potrebe i interese pojedinca i društva, potrebno je aktualizirati značaj nastavničkih kompetencija, a svakako posebno mjesto u tom području zauzimaju emocionalne kompetencije nastavnika. Postoje mnogobrojna određenja emocionalne kompetentnosti nastavnika, a jedno od njih pruža Goleman (1998) koji na emocionalnu kompetenciju gleda kao naučenu sposobnost baziranu na emocionalnoj inteligenciji koja rezultira izvrsnom izvedbom na poslu. Emocionalna inteligencija determinira potencijal za učenjem praktičnih vještina baziranih na pet elemenata: samosvijest, motivacija, samoregulacija, empatija, posvećenost u odnosima. Koncept emocionalne kompetencije pokazuje koliko je od tog potencijala preneseno u poslovne sposobnosti.

Nadalje, emocionalne kompetencije se odnose na sposobnost individue da razumije vlastite i emocije drugih, da upravlja svojim emocijama, da ih usavršava i koristi u socijalnim i životnim situacijama, a obuhvataju:

- a) ***Emocionalnu svijest***, prepoznavanje svojih i tuđih emocija. Ova kompetencija ima značajnu kognitivnu dimenziju jer se radi o kognitivnim procesima obrade pobuda kojima postajemo svjesni svog emocionalnog stanja i tek nakon tog svjesnog prepoznavanja možemo upravljati svojim emocijama. Goleman (1998, prema Suzić, 2005) iznosi da emocionalna svijest, odnosno, prepoznavanje svojih i tuđih emocija ima četiri komponente: znamo koje emocije imamo i zašto, shvatamo veze između mišljenja i emocija, prepoznajemo kako osjećanja utiču na rad i učinak i imamo emocije vodilje koje su bazirane na svijesti o vrijednostima i ciljevima.
- b) ***Jasan osjećaj vlastitih moći i limita, samopouzdanje***. Samopouzdanje se zasniva na vlastitoj percepciji i osjećaju sopstvenih moći i potencijala. Osoba koja nema samopouzdanje kao kompetenciju pokazuje slijepe i/ili nerealne ambicije, preokupiranost javnim pokazivanjem, pretjerano snažnu potrebu za priznanjima, pritisak na druge i potrebu da izgleda savršeno (Kaplan, 1991).
- c) ***Samokontrolu ometajućih emocija i impulsa***. Kontrola emocija se može vršiti uglavnom na dva načina: a) kontrolom izražavanja emocija i b) kontrolom doživljavanja

emocija. Ometajuće emocije mogu blokirati korisne i potrebne akcije i misli. Samokontrola ovakvih emocija ne znači njihovo potiskivanje: samokontrola se odnosi na svijest o emocijama, njihovoj štetnosti ili korisnosti, a potiskivanje predstavlja svjesnu ili nesvjesnu kognitivnu zabranu ili barijeru za ove emocije (Milivojević, 2000).

- d) ***Empatiju i altruizam.*** Upotreba termina empatija datira iz 1897. godine i vezuje se za ime njemačkog psihologa Theodora Lippsa, a kasnije je taj termin određen kao uživljavanje, akt projiciranja samog sebe u nečiji položaj, kao oblik identificiranja s nekim. Savremeno objašnjenje i definiranje empatije izbacuje ovu dimenziju identificiranja i u prvi plan stavlja rezonanciju doživljavanja u nama samima emocionalnog tona koji proživljava druga osoba, a ne puko identificiranje (Bratanić, 1993). U razmatranju emocionalne kompetentnosti uz empatiju se vezuje i pojam altruizma (Suzić, 2005), jer ako bi se ova dimenzija emocionalne kompetentnosti svela samo na empatiju bez altruizma, bile bi moguće i negativne emocije, jer našim uživljavanjem u emocije drugih možemo doživjeti ljubomoru, zavist ili prezir, pa stoga empatijski kapacitet, koji obuhvata obje ove dimenzije, predstavlja neophodnu komponentu emocionalne kompetentnosti u pomažućim profesijama.
- e) ***Istinoljubivost, izgradnju standarda časti i integriteta.*** Da bi čovjek djelovao i mislio u skladu s etičkim standardima, mora izgraditi vlastite etičke standarde, a to ne može bez učešća emocija, bez pozitivne emocionalne opredijeljenosti prema sebi i prema cjelokupnom okruženju. Individua živi u stalnoj interakciji s okolinom i preispituje svoje stavove, norme i uvjerenja kognitivnim procesima, ali i uz potpunu proživljenost i ispunjenost emocijama: ne možemo se suprotstaviti neetičkim aktima drugih bez vlastitog emocionalnog proživljavanja, niti možemo prilikom priznavanja vlastite greške izbjeci emocionalnu komponentu (Goleman, 1998). Istinoljubivost podrazumijeva: djelovati etički i ne plašiti se grdnje zbog toga, graditi povjerenje autentično i putem veza, priznati vlastite greške i suprotstaviti se neetičkim aktima ostalih, dok savjesnost obuhvata: ispunjenje obaveza i obećanja, postojana odgovornost u izvršavanju svojih ciljeva, te sistematičnost i organiziranost u svom poslu.
- f) ***Fleksibilnost u prihvatanju promjena, adaptibilnost.*** Adaptibilnost podrazumijeva emocionalnu stabilnost, ali i kreativnost i otvorenost za inovacije. Kompetencija adaptibilnosti i fleksibilnosti u prihvatanju promjena podrazumijeva otvorenost za nove ideje i pristupe te fleksibilnost u reagiranju na promjene. Ona obuhvata: snalaženje u mnogostrukim zahtjevima, izvođenje prioriteta i efikasnih promjena, prilagođavanje vlastitih odgovora različitim okolnostima, te fleksibilnost načina sagledavanja događaja.
- g) ***Otvorenost za nove ideje, pristupe i informacije.*** Ova emocionalna kompetencija se prvenstveno zasniva na kreativnosti kao kognitivnom manifestnom izrazu, a emocionalna komponenta, kod osobe koja je inovativna, obuhvata zadovoljstvo, oduševljenje, ushićenje i zanos. Kvalitet i zadovoljstvo životom značajno zavisi od toga koliko volimo ono što moramo da radimo, pa je ova emocionalna kompetencija posebno značajna u svakoj profesiji.

Kao što je primjetno, emocionalno kompetentan nastavnik kontinuirano i permanentno radi na sebi, izgrađujući mnogobrojne karakteristike emocionalne kompetentnosti koje su mu potrebne u razumijevanju sebe, svojih učenika, ali i izazova sa kojima se suočava u odgojno-obrazovnom procesu. Ono što je potrebno ukazati jeste i da nastavnici mogu da promovišu emocionalnu kompetetnost na sljedeće načine, na koje ukazuje Hyson (2002):

- oblikovanjem odgovarajuće vlastite emocionalne reakcije;
- pomažući učenicima da razumiju vlastita i tuđa osjećanja;
- podržavanjem učenika u regulisanju vlastitih emocija;
- prepoznavanjem i poštovanjem učeničkih načina i stilova izražavanja emocija, uz istovremeno promovisanje odgovarajuće i adekvatne emocionalne ekspresivnosti;
- pružanjem učenicima brojnih mogućnosti da iskuse radost, ili pak prevaziđu negativna osjećanja pri susretu sa novim mogućnostima za učenje.

Kompetentan nastavnik voli svoj posao, ne troši energiju na razrednu nedisciplinu, ima autoritet kojeg učenici prihvataju i pedagoški takt kojim izaziva zadovoljstvo učenika nastavom. On ima entuzijazam, integritet, iskrenost prema sebi, poštenje, pravednost, obzirnost, brižnost, skromnost, zahtjevnost u skladu s mogućnostima i sposobnostima učenika, podržavanje i slušanje ideja i problema učenika-pojedinca, prepoznavanje pojedinačnih napora i usmjeravanje i slično (Armstrong, 2001 prema Jurčić, 2014). Emocionalno kompetentan nastavnik gradi dobre odnose u učionici, kao jedan od glavnih preduslova za učenje učenika.

Emocionalna kompetentnost nastavnika kao determinanta kvalitete rada nastavnika

Učinkovitost, uspješnost i kvaliteta rada nastavnika sagleda se iz različitih uglova. Kvaliteta odgoja i obrazovanja prvenstveno ovisi o znanju, sposobnostima i vještinama te stavovima nastavnika – da se svaki dan nose sa složenim problemima odrastanja i razvoja djece i mladih, da osmišljavaju učinkovite načine poučavanja, da vjeruju u uspjeh svakoga učenika te da su duboko svjesni svojih profesionalnih dužnosti i odgovornosti jer su obavezni svakodnevno donositi odluke. Davies i Bryer (2004) ukazuju da u savremenoj pedagogiji prevladava mišljenje da emocionalno kompetentni učitelji ostvaruju kvalitetniju nastavu te potiču razvijanje emocionalne kompetencije učenika. Takvi učitelji kod učenika kvalitetnije potiču vještine prepoznavanja i upravljanja emocijama, kontroliranja vlastitih emocionalnih reakcija, kao i vještine empatije i prosocijalnog ponašanja, što su nužne pretpostavke za ostvarivanje škole kao zajednice koja uči.

Proučavajući relevantnu literaturu koja se odnosi na emocionalnu kompetentnost nastavnika može se primjetiti da su emocionalno kompetentni nastavnici ujedno i efikasni nastavnici. Analizirajući koncept „efikasan nastavnik“ mogu poslužiti karakteristike efikasnog nastavnika koje navode Goe i saradnici (2008):

1. efikasni nastavnici imaju visoka očekivanja od svih učenika i pomažu svim učenicima u učenju;
2. efikasni nastavnici doprinose pozitivnim akademskim, socijalnim i sveukupnim rezultatima učenika, kao što su: redovno pohađanje nastave, redovno prelaženje u sljedeći razred, samoeфикаsnost i kooperativnost;
3. efikasni nastavnici koriste različite izvore u planiranju i strukturiranju nastave, tako da učenici imaju različite mogućnosti da budu aktivni i da uče. Oni, takođe, prate razvoj učenika; prilagođavaju nastavu ukoliko je potrebno i evaluiraju uspjeh učenika oslanjajući se na različite vrste pokazatelja;
4. efikasni nastavnici doprinose razvoju razreda i škole koja vrednuje raznolikost i građansko ponašanje;
5. efikasni nastavnici sarađuju sa drugim nastavnicima, upravom škole, roditeljima i profesionalcima u oblasti obrazovanja, kako bi osigurali uspjeh učenika, posebno učenika sa posebnim potrebama ili učenika sa visokim rizikom od neuspjeha.

Emocije nastavnika imaju uticaj na njihovo ponašanje tokom nastave, tj. obezbeđuju kognitivnu i motivacionu stimulaciju i socijalnu podršku učenicima, što utiče na rezultate učenika, nivo njihovih kompetencija, motivaciju i socijalno-emocionalne vještine (Frenzel et al., 2009).

Jennings i Greenberg (2009) objašnjavaju kako razvijene socio-emocionalne kompetencije nastavnika dovode do zdrave klime u učionici, koja dalje direktno doprinosi socijalnim, emocionalnim i obrazovnim rezultatima učenika. Emocionalno kompetentni nastavnici mogu da upravljaju svojim ponašanjem, čak i kada su emotivno uzbuđeni u izazovnim situacijama. Oni regulišu svoje emocije na zdrave načine, koji omogućavaju pozitivne ishode u učionici, a bez ugrožavanja sopstvenog zdravlja.

Munjas, Samarin i Takšić (2009) smatraju kako programi usmjereni na razvoj emocionalne kompetentnosti unapređuju razrednu klimu i poboljšavaju školski uspjeh na način da svrhovito kod djece razvijaju vještine slušanja, usmjeravanja pažnje odgovornosti i predanosti radu, načine kontrole impulsa i nošenje s događajima koji ih uznemiravaju.

Nadalje, Chabot, Chabot (2009) navode da emocije utiču na školske ishode. U tabeli br.1 su prikazane uticaj emocija na školski uspjeh:

Negativne emocije	Pozitivne emocije
Blokiranje	Motiviranost
Odustajanje	Interes
Izostanci	Uključenost
Gubitak vremena	Ustrajnost
Sabotaža	Suradnja
Odugovlačenje	Fleksibilnost
Otpor	Otvorenost uma
Loša komunikacija	Susosjećanje
Sukobi	Prihvatanje
Nedostatak suradnje	Kretivnost
Nesigurnost	Sklad

Tabela br.1: Uticaj emocija na školske ishode (preuzeto iz Chabot, Chabot, 2009 str. 29)

Iz tabele br.1 evidentna je uloga i značaj pozitivnih emocija na ishode učenja jer prije svega razvija aktivne crte ličnosti. Isti autori navode da su emocije važne za učenje jer utiču na percepciju, prosudbu i ponašanje.

Nastavnici i brojne studije (Ilić et al., 2012) zapažaju da je sve veći broj učenika nemiran i nezainteresiran i da zato nastavnici sve više vremena i truda ulažu u pokušaje upravljanja razredom, odnosno umirivanjem i motiviranjem skupine učenika u nastojanju da stvore poticajnu klimu za učenje. Učenici su sve češće nestrpljivi i nezadovoljni školom jer oni žele odmah vidjeti rezultate učenja, vidjeti kako konkretno primijeniti znanje, žele biti saradnici u procesu nastave, otvoreno komunicirati, dodatne poticaje i rasterećenja, aktivan pristup radu i uključivanje njihovih interesa u nastavu. Za pretpostaviti je da bi emocionalna kompetetnost nastavnika doprinijela smanjenju negativnih situacija koje se primjećuju u nastavnom procesu.

Zaključak

Kompetencije predstavljaju skup znanja, vještina, stavova i ličnih karakteristika koje omogućuju pojedincu aktivno sudjelovanje u nekoj situaciji. Kompetencija ujedno predstavlja

sposobnosti potrebne da se pojedinac uspješno suoči sa zahtjevima radne i socijalne okoline. Kompetencije nisu urođene, već se razvijaju tokom cijeloga života. Kompetentnost nastavnika iznimno je važna za uspješan proces odgoja i obrazovanja i ona nastaje dinamičkim integriranjem znanja, sposobnosti i vrijednosti. Ključnu ulogu u razvoju mnogih sposobnosti učenika, ali i u razvoju kreativnosti, uspostavljanju interkulturalnih odnosa među učenicima, saradničkih odnosa s roditeljima i sl., ima nastavnik. Zato je važna kompetentnost nastavnika bez koje se u današnjem odgoju i obrazovanju učenici ne bi mogli snaći.

Korištenje emocionalne kompetentnosti u nastavi podrazumijeva da nastavnik može pročitati, prepoznati i odgovoriti na osjećanja pojedinih učenika. Drugim riječima, u potpunosti slušati učenike zahtijeva obraćanje pažnje i na činjenice, ali i na osjećanja podjednako. Naime, potrebno je da nastavnik ima potencijal da prihvati i odgovori na učenička osjećanja i potrebe i na afektivnom i na kognitivnom nivou. Ne smijemo zaboraviti da prepoznavanje, ili pak neuspjeh da se prepoznaju osjećanja učenika ima značajan uticaj na reaktivnost učenika i njihovu spremnost da uče, kao i na emocionalno okruženje u razredu. Naime, ako je vješt u reagovanju u odnosu sa učenicima, nastavnik će doprinijeti motivaciji učenika, emocionalnoj atmosferi na času i ukazati na to da su učenici cijenjeni od strane nastavnika i da je uvijek spreman da ih pažljivo sasluša. Pritom, važno je naglasiti da se nastavnikov odgovor učenicima uvek odvija na dva nivoa - kognitivnom i afektivnom. Informisanje o određenoj temi, razjašnjavanje nejasnoća i slično predstavljaju kognitivno reagovanje nastavnika, dok kroz afektivno reagovanje nastavnik utiče na osjećanja onoga ko pita. Drugim riječima, nastavnik ima potencijal da se učenici osjećaju poštovanim, cijenjenim, ili pak omalovaženim i odbačenim (Ergur, 2009).

Usmjerenost nastave prema učenicima predstavlja savremenu težnju u promišljanju i praktičnom ostavarenju ciljeva odgoja i obrazovanja. Stalno se ističe potreba da se trendovi tradicionalne škole prevaziđu i da se krene savremenim tokovima nastavne prakse. Bavljenje pitanjima emocionalne kompetentnosti u okviru didaktičkih stremljenja predstavlja ozbiljan pokušaj da se približi paradigma usmjernosti nastave prema učenicima, kao i prema svim subjektima odgoja i obrazovanja. Evidentno je da roditelji sve manje razgovaraju sa djecom, sve manje vremena provode sa djecom, stoga će jedna od ključnih uloga nastavnika u budućnosti biti savjetnička uloga. Za savjetničku ulogu, upravo su neophodne emocionalne i socijalne kompetencije nastavnika.

Literatura

1. Armstrong, T. (2008), Najbolje škole: kako Istraživanje razvoja čovjeka može usmjeravati pedagošku praksu. Zagreb: Educa
2. Bratanić, M. (1993) Mikropedagogija, interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja, Zagreb: Školska knjiga.
3. Chabot, D., Chabot, M. (2009). Emocionalna pedagogija, osjećati kako bi se učilo, kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje. Zagreb: Educa .
4. Davies, M., Bryer, F. (2004) Personal Skills for Teachers: Measuring and Developing Their Emotional Competencies. U: B. Bartlett, F. Bryer, D. Roebuck (ur.), Educating Weaving Research into Practice, Griffith University, 1: 246 – 258.
5. Ergur, D.O. (2009). How can education professionals become emotionally intelligent? *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1(1):1023–1028
6. Frenzel, A. C., Goetz, T., Stephens, E. J. & Jacob, B. (2009). Antecedents and effects of teachers' emotional experiences: an integrative perspective and empirical test. In P. A.

- Schutz, & M. Zembylas (Eds.), *Advances in teacher emotions research: The impact on teachers lives* (pp. 129-148). New York: Springer.
7. Goe, L., Bell, C. & Little, O. (2008). *Approaches to Evaluating Teacher Effectiveness: A Research Synthesis*. Washington, DC: National Comprehensive Center for Teacher Quality.
 8. Hargreaves, A. (1998). The emotional practice of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 14(8): 835-854.
 9. Hercigonja, Z. (2017). Interkulturalni odgoj i obrazovanje kao imperativ razvoja interkulturalnih kompetencija. *Socijalne teme : Časopis za pitanja socijalnog rada i srodnih znanosti*, Vol. 1 No. 4
 10. Hyson, M. (2002). Emotional development and school readiness. *Professional development. Young Children*, 57(6): 76–78
 11. Jennings, P. A. & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. *Review of Educational Research*, 79(1): 491–525.
 12. Jurčić, M. (2012), *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*. Zagreb: Recedo.
 13. Kaplan, R. E. (1991) *Beyond ambition: How driven managers can lead Better and live better*, SanFrancisco: Jossey Bass.
 14. Munjas Samrin, R. i Takšić, V. (2009). Programi za poticanje emocionalne i socijalne kompetentnosti kod djece i adolescenata. *Suvremena psihologija*, Vol. 12 No. 2
 15. Milivojević, Z. (2000). *Emocije-psihoterapija i razumijevanje emocija*, Novi Sad:Prometej.
 16. Sindik, J. (2010). Povezanost emocionalne kompetencije te mašte i empatije odgojitelja sa stavovima... *Život i škola*, br. 24 (2/2010.), god. 56., str. 65. – 90.
 17. Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York. Bantam Books
 18. Tošić-Radev, M. N. (2016). Afektivna uloga nastavnika: konceptualizacija i empirijska provera konstrukta. *Doktorska disertacija*. Univerzitet u Beogradu: Filozofski fakultet
 19. Suzić, N. (2005): *Pedagogija za XXI vijek*, Banjaluka: TT – Centar.

CHARACTERISTICS OF AN EMOTIONALLY COMPETENT TEACHER

Abstract

Modern pedagogical thinking emphasizes the importance and the role of teacher's competencies in the realization of complex educational objectives, first and foremost in encouragement and development of a student's versatile personality. This paper approaches the importance of teacher's emotional competence. There are numerous features of a teacher's emotional competence, and some of them are related to teacher's ability of expressing and naming emotions, the ability of observing and understanding emotions, as the ability of leadership and emotion regulation. Some of the benefits of an emotionally competent teacher listed in pedagogical literature are: Emotionally competent teachers manage to control their behaviour, even they are emotionally excited in challenging situations; they regulate their emotions in a healthy manner; they manage positive outcomes in the classroom without endangering their health; emotionally competent teachers possess high self-awareness; they show more effective class management strategies; they are more active and able to use their competencies to promote enthusiasm and enjoyment on learning, as in teacher leadership and student behaviour management.

Keywords: *competencies, emotional competence, teaching, student, teacher*